

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ПРАВНИ ОСНОВ

На основу члана 8а) став 3 Закона о енергетици („Службени гласник РС” бр. 145/14 и 95/18 – други закон и 40/21), а у вези са Уговором о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација ("Службени гласник РС", број 62 од 19. јула 2006.), и члана 42 став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, број 55/05, 71/05, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12, 74/12, 72/12, 7/14, 44/14 и 30/18) којим је прописано да Влада Уредбом подробије разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Министарство рударства и енергетике је започело израду Интегрисаног националног енергетског и климатског плана у оквиру активности којима се промене у енергетици Републике Србије усклађују са правцима и циљевима промена у Европској Унији (у даљем тексту: ЕУ) и глобалним оквирима. Основа за припрему овог плана је члан 8а) Закон о изменама и допунама Закона о енергетици („Службени гласник РС”, број 40/21).

С тим у вези, у члану 8а став 1. Закона о енергетици прописано је да у складу са преузетим обавезама које проистичу из међународног уговора, министарство надлежно за послове енергетике припрема Интегрисани национални енергетски и климатски план у сарадњи са другим релевантним министарствима.

Анексом I Уговора о Енергетској заједници прописана је Регулатива ЕУ 2018/1999 као *acquis communautaire* о енергетици. Ова регулатива прописује обавезу израде Интегрисаног националног енергетског и климатског плана. Одлуком Министарског савета D/2021/14/MC-EnC усвојена је адаптирана регулатива 2018/1999 којом се прописује обавеза израде Интегрисаног националног енергетског и климатског плана за све Уговорне стране.

У складу са политиком ЕУ у области енергетике и климе и тежњом да се спроведе декарбонизација и у 2050. години, те оствари климатска неутралност, Министарски савет Енергетске заједнице је усвојио Препоруку о припреми и развоју интегрисаних националних енергетских и климатских планова (*Recommendation of the Ministerial Council of the Energy Community (2018/1/MC-EnC)*) од стране уговорних страна Енергетске заједнице. Ови планови обухватају свих пет димензија Енергетске уније и представљају нужне алате за стратешко планирање енергетске и климатске политике. Енергетска заједница је израдила упутство за израду интегрисаних енергетских и

климатских планова (*POLICY GUIDELINES by the Energy Community Secretariat on the development of National Energy and Climate Plans under Recommendation 2018/01/MC-EnC*).

У складу са одлуком Министарског савета, Република Србија је у обавези да изради и усвоји Интегрисани национални енергетски и климатски план РС за период до 2030. године укључујући перспективу до 2050. године, како би се осигурала доследност са дугорочним релевантним циљевима политике на нивоу ЕУ, УНФЦЦЦ и Енергетске заједнице.

Министарство рударства и енергетике је припремило Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године у оквиру ИПА пројекта „Даљи развој капацитета енергетског планирања“, који је финансиран у целости средствима Европске уније.

Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије би требало да пружи приказ постојећег стања у Републици Србији, кључних политика и одговарајућих мера за сагледавање пет димензија Уредбе (ЕУ) 2018/1999 о управљању Енергетске уније и деловањем у подручју климе:

1) Декарбонизација (емисије гасова са ефектом стаклене баште и обновљива енергија),

2) Енергетска ефикасност,

3) Енергетска сигурност,

4) Унутрашње енергетско тржиште и

5) Истраживање, иновације и конкурентност.

Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије ће такође садржати макроекономске и енергетске пројекције и сценарије којима се процењују и релевантни утицаји тако дефинисаних политика и предложених мера.

Радна група ангажована на изради Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије се састоји од великог броја релевантних министарстава и институција, јавних и приватних предузећа, организација цивилног друштва, који дају значајан допринос путем ефикасне сарадње чланова, достављања мишљења, као и потребних података за потребе анализе резултата моделирања у поступку израде нацрта. Министарство рударства и енергетике је такође спроводило и процес прикупљања мишљења разних образовних институција, научних института и удружења о посебним темама, у складу са њиховим компетенцијама и релевантношћу.

Основне информације о пројекту у оквиру ког је предвиђена израда Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године, објављене су на порталу ЕУзаТЕБЕ: *Dalji razvoj kapaciteta za planiranje u energetici* (euzatebe.rs).

Информација о почетку процеса израде Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године је објављена на сајту Министарства рударства и енергетике 20. априла 2021. године, након одржавања Почетног састанка и Првог састанка Управног одбора пројекта,

којом је јавност обавештена и да је пројектом, између осталог, предвиђено спровођење јавних консултација и консултација са Енергетском заједницом, израда и усвајање Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину и усвајање Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године од стране Владе Србије.

8.2.2022. године процес израде Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године је представљен пред Парламентарним форумом за енергетску политику Србије.

У периоду од априла до јула 2021. обављено је прикупљање великог броја података у формату инпута за алат за енергетско моделирање.

Дефинисани су сви улазни подаци и Припремљена је листа пројеката. За анализу сценарија коришћени су следећи софтверски алати:

- Систем енергетског моделирања Србије (CEMC-Serbian Energy Modelling System) - развијен је коришћењем оквира за моделирање TIMES развијен у оквиру ETSAP програма техничке сарадње при Међународној агенцији за енергетику (IEA). Овај модел се користи у више од 60 земаља и 200 институција које потврђују успех методологије и приступа и релевантне увиде стечене применом система.

- Алат за макроекономску анализу MANAGE који осигурава интерактивну везу између предвиђања развоја енергетског сектора и развоја економије и других индустрија

- ANTARES - Алат за велик продор ОИЕ на тржиште (алат ОИЕ) служи за прецизнију анализу развоја електроенергетског система за сценарије брзог повећања производње електричне енергије из ОИЕ.

У првом сету у августу 2021. дефинисано је 33 радна сценарија која су представљена Радној групи у августу 2021. године.

У јануару 2022. године, представљен је други сет радних сценарија, затим у априлу 2022. трећи, потом почетком јула четврти сет радних сценарија, у новембру 2022. пети сет радних сценарија, а у јуну 2023. шести.

Све информације у вези Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године, основни улазни подаци као и информације о алатима који се користе за моделовање налазе на сајту министарства и Владином порталу е-консултације од 19.04.2022. године (<https://www.mre.gov.rs/dokumenta/ostalo/integrated-national-energy-and-climate-plan-republic-serbia-until-2030>)

Сprovedена је Мултикритеријумска анализа у циљу оцењивања резултата сценарија. Мултикритеријумска анализа је представљена на састанку Радне групе 9. фебруара 2023.

Реализована је интензивна комуникација са великим бројем института, факултета и САНУ у циљу прикупљања релевантних информација за пету област

Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године Истраживање, иновације и конкурентност.

У процесу израде Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са визијом до 2050. године коришћени су савремени алати за енергетско моделирање сагласно пракси земаља ЕУ и да је у процесу израде сценарија урађен велики број анализа тзв. рановања са алатима.

Урађено је најмање 370 рановања са СЕМС алатом, око 110 рановања са Антаресом и око 70 анализа са алатом за макроекономске анализе.

У оквиру рада на Интегрисаном националног енергетском и климатском плану Републике Србије посебан изазов представља дефинисање нових циљева у области енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште за 2030. са визијом до 2050. године. Потребно је дефинисати онај оптимални енергетски микс, унапређење енергетске ефикасности, већу употребу обновљивих извора енергије, унапређење сигурности снабдевања и смањење енергетског сиромаштва који ће дефинисати брзину процеса декарбонизације односно енергетске транзиције.

Из свих наведених разлога предлаже се Влади да донесе Уредбу о утврђивању Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије за период до 2030. године са пројекцијама до 2050. године

III. ОБЈАШЊЕЊА ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Садржај је прописан Одлуком Министарског савета D/2021/14/МС-ЕпС којом је усвојена адаптирана регулатива 2018/1999. садржај садржи два Одељка А и Б.Преглед садржаја и кратак опис поглавља:

Одељак А се односи на националне циљеве и политике и мере и садржи следећа поглавља:

1. Преглед и поступак доношења плана

Ово поглавље обухвата кратак преглед политичког, економског, еколошког и друштвеног контекста плана, затим опис пет димензија Енергетске уније и преглед тренутног регулаторног оквира, као и опис процеса израде Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије и укључености свих релевантних страна.

2. Национални циљеви у 2030. години

Поглавље представља опис главних приоритета политике за сваку димензију Интегрисаног националног енергетског и климатског плана Републике Србије посебно. У питању су циљеви за следеће приоритетне области: климатске промене, емисије и смањење гасова са ефектом стаклене баште (GHG) у 2030. у односу на 1990; обновљиви извори енергије; унапређење енергетске ефикасности; енергетска сигурност; унутрашње енергетско тржиште и истраживање, иновације и конкурентност.

3. Политике и мере

У овом поглављу представљене су мере политике које се односе на свих 5 димензија Енергетске уније посебно.

Одељак Б који садржи аналитичку основу која је објашњена кроз следећа поглавља:

4. Тренутно стање и пројекције са постојећим политикама и мерама

Ово поглавље даје кратак приказ главних улазних параметара и основних претпоставки, који су коришћени приликом формулације сценарија са постојећим мерама за енергетски систем Републике Србије.

5. Процена утицаја планираних политика и мера

У овом поглављу описан је сценарио С са додатним мерама чији је циљ смањење емисија и повећање ОИЕ и ЕЕ до 2030. године. Такође, описана је варијација сценарија С која је означена као Сценарио С-Н и који разматра увођење нуклеарних електрана капацитета до 1.000 MW у електроенергетски систем Србије након 2040. године, како би се подржао пут декарбонизације до 2050. године.

IV. СТУПАЊЕ НА СНАГУ УРЕДБЕ

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

V. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УРЕДБЕ

У поглављу Политике и мере приказани су трошкови за све дефинисане мере.

У поглављу 5.3 дат је посебан осврт на инвестиционе трошкове. Укупне инвестиционе потребе (које се односе и на потребе за капиталним трошковима јавних и приватних фондова) укључене у напредном сценарију износе приближно 10,72 милијарде евра до 2030. године. Мере укључене у димензију енергетске ефикасности чине већину трошкова имплементације и износе око 68,97% њих. Ово је из разлога што се пројекти категорисани под овом димензијом односе на огромна улагања потребна за промоцију енергетске ефикасности у индустријском, транспортном сектору као и сектору зградарства. У наведеним секторима су потребна интензивна улагања у виду шема подршке кроз субвенције за енергетску обнову постојећих пословних, јавних и стамбених зграда, као и изградњу нових, субвенције и пореске олакшице за куповину енергетски ефикасних комерцијалних возила и финансијске/ фискалне мере за замену конвенционалних лаких и тешких возила за теретни саобраћај, као и за модернизацију постојеће железничке инфраструктуре у земљи. Инвестиционе потребе које се односе на декарбонизацију, тачније на емисије гасова стаклене баште и обновљиву енергију износе приближно 3,71 милијарди евра до 2030. године.

Табела приказује имплементационе трошкове за сваку од пет димензија:

	Имплементациони трошкови (милијарда €)	Планирана јавна помоћ (милијарда €)	Сопствена средства (милијарда €)	Учешће сопствених средстава у укупним трошковима	CAPEX WEM (милијарда €)	CAPEX WAM (милијарда €)
Декарбонизација	3.71	0.87	2.84	76.5%	1.08	2.63
Енергетска ефикасност	18.90	7.56	11.34	60.0%	10.81	8.09
Енергетска сигурност	3.20	1.34	1.87	58.3%	2.07	1.14
Унутрашње енергетско тржиште	1.49	0.21	1.28	85.9%	1.48	0.00
Истраживање, иновације и развој	0.11	0.06	0.05	45.7%	0.11	0.00
Укупно (милијарди €)	27.41	10.04	17.37	63.4%	15.55	11.86